

Beroepsgebonden kankers

Dokter Wim Van Hooste

Preventieadviseur – Arbeidsarts

bij de Externe Dienst voor
Preventie en Bescherming op het werk

Mediawet

**I have no conflict of interest.
Ik heb geen belangenconflict.**

The views expressed
do not necessarily reflect the views of Mediwet.

De geuite meningen komen
niet noodzakelijkerwijs overeen met de
meningen van Mediwet.

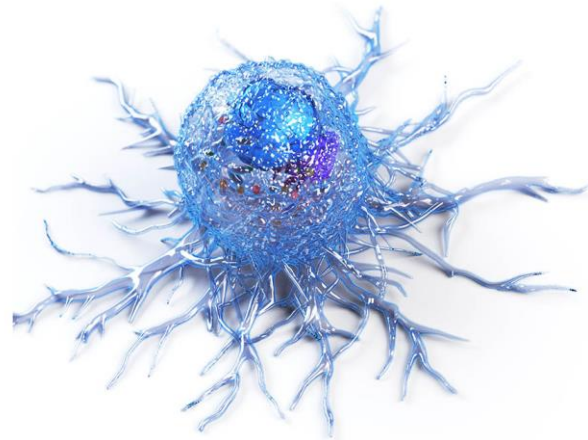

Mediwet

Inhoudstafel

- Inleiding: Werk & Kanker, de Situering
- Lessons learned from the past > heden > toekomst
 - Geschiedenis I: 1ste beroepskanker (“Roetwrat”, dr. Percivall Pott)
 - Geschiedenis II: Wat is uw beroep? (dr. Bernardino Ramazzini)
 - Geschiedenis III: Asbestkanker & Asbestfonds
- Brandweermannen: 1ste “Kankerverwekkend beroep” (IARC)
- To do list
 - Rol van de (Arbeids)arts
 - Rol van de Syndicalist
 - Rol van de Werknemer
 - Rol van de Werkgever
- Take Home Messages – Conclusies

Inleiding: Werk & Kanker, de Situering

- **Kanker: “K-woord”**
 - Emoties: “Waarom ik?”
 - Onzekerheid met name over de Prognose: “Hoelang heb ik nog?”
- **Latentieperiode**
 - **10-40 jaar:** bloedkankers (benzeen) vs. mesotheliom = longvlieskanker(asbest)
- **Beroepskanker**
 - **4%** van alle kankers (Stichting tegen Kanker)
 - Mannen **vs.** Vrouwen: **8% vs. 1,5%**
- **“Biggest Killer at Work” (2 maal dodelijker dan arbeidsongevallen!)**
- **Fedris: 10% van de geschatte 1.850 gevallen/jaar wordt aangegeven (StK)**
- **Werken mét kanker:** Behandelingen, Revalidatie & Re-integratie
- **Kom op tegen kanker vzw:** <https://www.allesoverkanker.be/>
- **Kenniscentrum Werk en Kanker:** <https://www.kenniscentrumwerkenkanker.nl/>

Als je niks leert
van de lessen
uit het verleden

**Lessons Learned
from the Past –
Lessen trekken**

Klik
> 'A
om
aan

Geschiedenis I: **1ste Beroepskanker** **“De roetwrat”**

Kanker bij Schoorsteenvegers (18^e eeuw)

- Pijnlijke & dodelijke **Scrotumkanker** (balzak)
- **Roet** als boosdoener: beginstadium is de zgn. “**roetwrat**”
- **Gemakkelijk te detecteren** wegens:
 - **1 Oorzaak, 1 Type kanker** = “**Klassieke**” beroepsziekte, **geen multifactorieel karakter**
 - **Zeer frequente tumor** bij schoorsteenvegers = “**Clusters**”
 - **Zeer specifieke tumor**, weinig tumoren van de balzak beschreven
- Vaak bij **jonge** schoorsteenvegers
- Dokter **Percivall Pott** (1775) is één van de **grondleggers** van epidemiologie van beroepskankers

MEESTAL MULTIFACTORIEEL KARAKTER:

Klassieke Beroepsziekte vs. Beroepsgebonden ziekte

LATENTIEPERIODE:

**PERIODE TUSSEN BLOOTSTELLING EN OPTREDEN VAN KANKER,
KORTER BIJ JONGE PERSONEN**

Klik
> 'A
om
aan

Geschiedenis II: “Wat is uw beroep?”

Kernvraag voor Medici: “Wat is uw beroep?” (18^e eeuw)

- Bernardino Ramazzini (Italiaanse grondlegger v/d Arbeids- en Milieugeneeskunde)
- **Anamnese: Goede bevraging** (o.a. levensstijl, familieleden)
- **Beroepsanamnese van de Loopbaan: Bevraging & Registratie in Medisch Dossier**
- **“Beroep”: Vrij ruwe indeling**
 - Verschillende taken (EU-OSHA, *Worker's Exposure Survey*, 6 landen, 2024)
 - Job-Exposure-Matrix: BOCCA- project (België)

GOEDE BEVRAGING BEROEP ÉN SPECIFIEK TAKENPAKKET
GOEDE BEVRAGING LEVENSTIJL & GENETISCHE AANLEG
ARBEIDSARTSEN HEBBEN EIGEN MEDISCH DOSSIER, MAAR
NIET IN GLOBAAL MEDISCH DOSSIER

Kom op
tegen
Kanker

**VOORZICHTIG
BEVAT
ASBEST**

Het inademen van
asbeststof
is schadelijk voor
de gezondheid.

Houdt u aan de
veiligheids-
voorschriften.

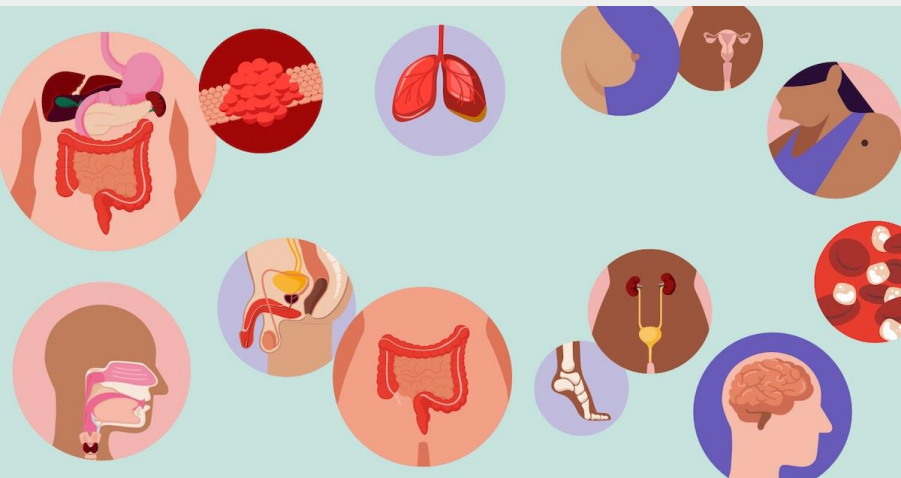
**Geschiedenis III:
Asbestkanker &
Asbestfonds >
47.000 doden *per*
jaar in EU28**

Asbestkanker & Asbestfonds (20-21e eeuw)

- **Asbest:** Verschillende types, witte asbest is het dodelijkst
- **Zeer populair product, heel veel toepassingen**
- **Gezondheidseffecten pas minimum 20 tot 40 jaar na blootstelling**
- **Verboden sinds 2002 : héél véél voeten in de aarde gehad!!**
- **Asbestkanker:** Verschillende types
 - Longkanker
 - Mesotheliom (longvlieskanker): **zeer specifieke kanker**
 - Ovarium (eierstokkanker): **recent toegevoegd** als aanvaarde beroepskanker
- **Federaal Asbestfonds:**
 - Te lage uitkeringen
 - Traag & administratief proces
 - Afzien van juridische stappen tegen voormalige werkgevers of andere verantwoordelijken!!

TOONT AAN HOE HET NIET MOET !!

“Welke type kanker?”

Kernvraag voor Medici: “Welke kanker?”

- “**Klassiekers**” zijn:
 longkanker, blaaskanker, nierkanker, bloedkanker, neusbijholtekanker
 - Longkanker: Nr. 1 van alle beroepskankers (> 10% van alle longkankers tgv beroep)
- De laatste jaren zijn “**nieuwe kankers**” toegevoegd aan de **Belgische Lijst van beroepsziekten (Fedris)**:
 Zeer lange tijd tussen advies van de Wetenschappelijke Raad & officiële plaatsing op de Belgische Lijst!
 - **Asbest** (eierstok)
 - **Lassen** (uveaal carcinoom (druifvlies van het oog))
 - **UV-straling** (huidkanker en préstadium van huidkanker)

**Brandweer: 1ste
“Kankerverwekkend
beroep” (IARC)**

Kernvraag voor Medici: “Welk beroep?”

- “**Brandweer**”: 1ste Beroep dat erkend werd als kankerverwekkend vs. apart per chemische stof
- **IARC** (WHO): International Agency on the Research of Cancer (*Monographs*)
 - Uitgebreid onderzoek van studies bij mensen (Epidemiologie), dierenproeven in labo
 - Verschillende klassen voor producten met **Klasse IA** = **bewezen kankerverwekkend bij de mens (minder dan 100 stoffen !!)**
- **Schilders**: **zeer diverse blootstellingen**
- **Lassers**: **zeer diverse blootstellingen**

Klik rechtermuisknop
> 'Achtergrond opmaken'
om de achtergrondaafbeelding
in te passen.

FEDR*i***S**

Fedris
Beroepsziektes:
“Aangifte & Aanvraag”

Fedris: Belgische lijst vs. Europese lijst van beroepsziektes

- **Belgische Lijst** sinds 28 maart 1969 (+ updates):
 - Juridisch bindend
 - Streng, beperkend
- Gelijklopend met **Europese Lijst van de Europese Commissie**, maar toch verschillen:
 - Richtlijn, aanbeveling, harmonisatie tussen de Lidstaten
 - Meer omvattend, soms nog **geen** erkenning in België
- **Koninklijke Besluiten** o.a. **Carcinogene Agentia** van 2 december 1993

Fedris: Gesloten vs. Open systeem

- **Aangifte:** **Plicht** voor elke Arbeidsarts bij het vermoeden van oorzakelijk verband tussen de kanker en het beroep – **Recht** van elke arts
- **Aanvraag:** Oorzakelijk verband tussen blootstelling en ziekte bewijzen
 - “Overwegende oorzaak van kanker”
 - “Reële blootstelling” aantonen, “concrete arbeidsomstandigheden”
 - “Onweerlegbaar vermoeden van oorzakelijkheid”
- **Twee systemen** voor aanvraag:
 - **Gesloten systeem** (volgens de **Lijst**): “**vermoeden**” van oorzaak
 - **Open systeem** (**Zelf** met bewijs komen van relaties tussen de kanker en de beroepsblootstelling): Advies in **1966** van Europese Unie systeem op te richten, in België sinds **1990**
- **Veel weigeringen tot uitkering wegens (zogenaamd) ontbreken van een oorzakelijk verband**
- **Fedris maakt gebruik van de “factor tijd”(Asbest)**

Rol van de Arbeidarts

Rol van de (Arbeids)Arts

- Gezondheidstoezicht & Voortgezet Gezondheidstoezicht
- Voldoende **kennis** van (nieuwe) stoffen, metingen milieu & mens
- **Aangifte** (vermoeden) & Aanvraag (**directe relatie** ziekte blootstelling)
- **Aangifte** Arts **Aanvraag** door Arbeidsarts: Blootstellingsgegevens
- **Fedris** = Federaal Agentschap voor de Beroepsrisico's: www.fedris.be
 - Gesloten Systeem = **RELATIEF GEMAKKELIJK (?)**
 - Open Systeem = **MOEILIJKER WANT BEWIJSLAST DOOR WERKNEMER !!**
- Arbeidsarts van Bedrijf terug te vinden via: www.mijngezondheid.belgie.be

Rol van de Syndicalist

Rol van de Syndicalist

- Sensibilisatie / Informeren / Acties
- Comité voor Preventie & Bescherming op het Werk (CPBW)
- Toezien op het opstellen van **Risicoanalyse** Chemische Agentia door Werkgever
- Toezien op het beschikbaar stellen van **Beschermingsmiddelen** (CPM's & PBM's)
- Helpen met verzamelen van zoveel mogelijk gegevens: **Ziekte & Blootstelling & oorzakelijk (?) verband ertussen**
- Arbeidsarts van het bedrijf: **gekend** of **“op te sporen”** via **Mijn Gezondheid**
- Bij de Arbeidsarts: **“Spontane consultatie”** aanvragen en **zoveel mogelijk documenten** (**“bewijs”**) meebrengen zodat die bij **Aanvraag** gevoegd kunnen worden

GHS01 Explosief	GHS02 Ontvlambaar	GHS03 Brand bevorderend (oxidierend)	GHS04 Houder onder druk	GHS05 Corrosief (bijtend)
GHS06 Toxisch (giftig)	GHS07 Schadelijk	GHS08 Schadelijk voor de gezondheid	GHS09 Milieugevaarlijk	

Rol van de Werknemer

Rol van de Werknemer

- **Etiketten & Symbolen & Productfiche** (“Safety Data Sheet”, SDS)
- **Letten op de “H(azard)-zinnen”, gevaren (Europese Unie)**
 - **H350**: stoffen die **bewezen kankerverwekkend** zijn (categorie 1A of 1B).
 - **H351**: stoffen die **mogelijk of vermoedelijk kankerverwekkend** zijn (categorie 2)
- **Gebruiken van Collectieve (CBM's) & Persoonlijke Beschermingsmiddelen (PBM's)**
- **Medische dossier** van **Arbeidsarts** kan altijd raadpleegd worden

Rol van de Werkgever

Rol van de Werkgever

- **Risicoanalyse:** Inventarisatie + Evaluatie (RIE)
- **Preventiehiërarchie:**
 - Eliminatie
 - Substitutie
 - Techn. Maatr. (**CBM's**)
 - Administratie (procedures)
 - **PBM's**

Preventiehiërarchie – Hiërarchie van risicobeheersingsmaatregelen

Take Home Messages – Conclusions

Take Home Messages – Conclusies

- **Meldingsdiscipline** noodzakelijk: alle artsen, zeker arbeidsartsen (aangifte **Fedris**)
- **Voortgezet Gezondheidstoezicht**
- **Multifactorieel** karakter van kanker: Complex samenspel van erfelijkheid, levensstijl, (arbeids)milieu
- **Clusters:** Meerdere gevallen van zelfde soort kanker is verdacht
- **Moderniseren** van **Fedris**: bv. *Online* aanvraag & aangifte, *veel meer* informatie openbaar plaatsen (*wetenschappelijke inzichten*), updaten van oude(re) documenten
- **Middelen** te voorzien door Werkgever: Collectieve & Persoonlijke (CBM's & PBM's)
- **Middelen** te gebruiken door Werknemers
- **Comité voor Preventie & Bescherming op het Werk (vs. KMO's ?)**
- **Ondersteuning** van de Werknemers door Syndicalisten (juristen)
- **Risicoanalyse** door Werkgevers

Vragen ???

Dokter Wim Van Hooste
wim.vanhooste@mediwet.be
Tel.: 03/205 69 70

Merci.
Bedankt.
Thank you.